

עדכון לקוחות: קידום רפורמה בשוק התשלומים

עדכוני לקוחות

קידום רפורמה בשוק התשלומים

במסגרת טיוטת הצעות החלטה לממשלה בדבר שינויים מבניים שיעלו לדיון במסגרת הדיונים על התכנית הכלכלית לשנים 2023 ו-2024 ("טיטת חוק ההסדרים"), מוצע לבצע תיקונים משלימים הדרושים לרפורמה בשוק התשלומים. בסקירה זו נביא את עיקרי ההצעות ומשמעותן, כחלק מהמהפכה בתחום שירותי התשלום.

ביום 9 בינואר 2019 חוקק חוק שירותי תשלום התשע"ט-2019 ("חוק שירותי תשלום") אשר מסדיר את החובות הצרכניות החלות על נותני שירותי תשלום כלפי לקוחותיהם. בהחלטת ממשלה מספר 215 מיום 1 באוגוסט 2021, נקבע כי לצורך השלמת הליך החקיקה, יפורסם תזכיר חוק עדכני להערות הציבור שבמסגרתו, בין היתר, ייקבע כי הרגולטור של תחום שירותי התשלום תהיה רשות ניירות ערך.

ואכן, ביום 10 בינואר 2022, הופץ תזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב-2022, שביקש לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי גופים חוץ בנקאיים. שירותים אלה, אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת רשות ניירות ערך, כוללים ייזום תשלום – בסיסי ומתקדם; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; וכן ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים. יצוין כי מדובר באסדרה של הפעילות המסורתית בתחום התשלומים האלקטרוניים שכלולים ב- PSD2 והיא צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום ולהתפתח בו לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק, והכל תוך שמירה על עניינם של הלקוחות.

לשם תמיכה בהוראות הקבועות בתזכיר החוק מוצע לקבוע בחוק יסודות התקציב לשנת 2023-2024 הוראות משלימות, כדלקמן:

- איסור על מבטח לעסוק בשירותי תשלום והסדרה של תאגידי עזר העוסקים בשירותי תשלום** – הכנת טיוטת חוק על בסיס העקרונות שנקבעו בתזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, ובנוסף תכלול התייחסות לכך שמבטח לא יעסוק במתן שירות תשלום, תאגידי עזר שעסקו בסליקת פעולות תשלום יידרשו לקבל רישיון חברת תשלומים אם הדבר נדרש לצורך קידום התחרות.
- חובת העברת תשלומים בין יישומי תשלום שונים** - מפעילי יישומון P2P (אפליקציות תשלומים) יחויבו לאפשר ללקוח באופן פשוט ונוח לקבל ולהעביר כספים ממשלם שנתן הוראת תשלום בעבורו באמצעות יישומון P2P אחר. בדברי ההסבר נכתב כי מחקר שנערך בידי רשות התחרות מצא כי קיים אפקט רשת משמעותי בהעברות תשלומים בין יחידים. הערך שכל לקוח מקבל מהיישומון מושפע באופן ישיר מכמות הלקוחות הנוספים הרשומים לאותו יישומון. אפקט הרשת האמור נוצר מכך שיישומוני ה-P2P מתנהלים בגן סגור, כלומר לקוח יכול להעביר כספים רק ללקוח אחר של אותו יישומון, ולכן חיוב היישומים השונים לאפשר העברה בין יישומים תקדם את התחרות.

3. **העברת פעילות הדואר כנותן שירותי תשלום** – יוקם צוות בראשות מנכ"ל משרד התקשורת ובהשתתפות נציגי רשות ניירות ערך, רשות שוק ההון, רשות החברות והממונה על התקציבים, אשר ימליץ לשר התקשורת בתוך 90 יום על תיקוני החקיקה הנדרשים לצורך העברה בנק הדואר לפיקוחה של רגולציה פיננסית מתאימה, ובכלל זה ביטול החרגת בנק הדואר מהצעת חוק שירותי תשלום, התשפ"ג-2023. שר התקשורת יפרסם תזכיר חוק ליישום המלצות הצוות וזאת בתוך 120 יום מיום קבלתן.

4. **חובת תאגיד בנקאי לאפשר לגוף מתפעל של הנפקת כרטיסי חיוב לקבל מידע** - לתקן את סעיף ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) כך שתאגיד בנקאי יידרש לאפשר לגוף שמתפעל את הנפקת כרטיס החיוב שלו, במסגרת הסכם ההנפקה שבין התאגיד הבנקאי ללקוח, לקבל את הסכמת הלקוח לכך שהגוף המתפעל יוכל לעשות שימוש במידע של הלקוח שהגיע לידי הגוף המתפעל אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה; ולכך שתאגיד בנקאי לא ימנע, מהגוף המתפעל לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי הגוף אגב ביצוע הנפקה או תפעול הנפקה, לצורך מתן שירותים. מטרת הוראה זו הינה להגביל תאגיד בנקאי מלפגוע ביכולתו של גוף מתפעל להשתמש במידע שהגיע אליו כדין ובהסכמת הלקוח, ובכך לפגוע ביכולתו של הגוף המתפעל מלהתחרות בתאגיד הבנקאי.

5. **ביטול צמצום מסגרות כרטיסי אשראי של בנק בעל היקף פעילות רחב** - לתקן את החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל כך שתבוטל ההוראה המחייבת בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב לצמצם את מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי שהנפיק ללקוחותיו החל משנת 2025. בדברי ההסבר נכתב כי התקבלו מספר פניות מהציבור בנוגע להשלכות של הוראות אלה על ההתנהלות הסדירה של משקי הבית. זאת על רקע הגידול בצריכה בכרטיסי אשראי שהתרחשה מאז מועד קביעת ההוראות, ובפרט הגידול בביקושים למסגרות אשראי הנובעים מגידול טבעי של האוכלוסייה, מהגידול בשימוש בציבור בתשלומים דיגיטליים, ומעליית ההוצאה הממוצעת של משק בית בישראל, ולפיכך מוצע לבטל את הצמצום.

6. **חובת דיווח מנומק של בנק המסרב לתת שירות לגוף בעל רישיון פיננסי** - לתקן את סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כך שתאגיד בנקאי המסרב לתת שירות מהשירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק לגופים בעלי רישיונות בתחום הפיננסי, או שלא נתן שירות זה לאחר שישה חודשים מיום פניית הגוף, יגיש למפקח על הבנקים דיווח מנומק בכתב על החלטתו לסירוב, או על עיכוב תהליך מתן שירותים.

מנימוקי הצעה זו נכתב כי ביום 3 במאי 2021 פרסמה רשות התחרות דו"ח בנושא חברות הפינטק וקשיים בפעילותן מול המערכת הבנקאית, זאת בהמשך לפניות שהגיעו אל רשות התחרות מאת חברות פינטק בנוגע לקשיים שלהן בפעילות מול המערכת הבנקאית. מהבדיקה עלה כי הבנקים מטילים דרישות שמקשות על חברות הפינטק לפתוח ולנהל חשבון בבנק. חלק מהדרישות שמציבים הבנקים הן בלתי ישימות, מעכבות ואף מונעות את כניסתן של חברות הפינטק לפעילות בישראל ולתחרות בבנקים. יש לציין כי חשבון בנק הוא מוצר חיוני לצורך פעילות של חברות פינטק שכן בלעדיו, הן לא יכולות להציע מוצרים ושירותים עבור לקוחותיהן. יתרה מזאת, הדין הכיר בחשיבות שירות זה, וסעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) קובע כי קיימת חובה לתת שירותים אלו. לפיכך, קשיים בפתיחת חשבון וניהול עשויים להיות חסם משמעותי לכניסת חברות פינטק לפעילות בשוק.

7. **הסרת חסמים לפתיחת חשבונות בנק** – בהמשך לסעיף הקודם, משרד האוצר יגיש לשר האוצר, תוך 100 יום מקבלת החלטה זו, מסמך המלצות בעניין הסרת חסמים לפתיחת חשבונות בנק ומתן שירותים בנקאיים לגופים העוסקים בתחום הפיננסי או מ"פ בתחום הפיננסי, בדגש על חברות פינטק.

צוות הרגולציה הפיננסית במשרדנו ממשיך לעקוב מקרוב אחרי התקדמות הצעות החקיקה.

לקוחות המעוניינים להתייעץ בנוגע למשמעות טיוטת חוק ההסדרים והאפשרות להתמודד עם הצעה זו מוזמנים לפנות לצוות הרגולציה הפיננסית ולשותפים אלית אלקון ועדו מלין

אנשי קשר

עדו מלין
שותף

אלית אלקון
שותפה